

"בטחון"**חלק א: מקורות [הבסיס]**

ישעיה כו ד : בטחו בה' עדי עד כי בי-ה ה' צור עולמים...

ירמיה יז ה : ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חום והיה עלהו רענן ובשנת בצורת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי...

תהלים כז א : לדוד ה' אורי וישעי ממי אירא, ה' מעוז חיי ממי אפחד... אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי, אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח.

שם קטו ט : ישראל בטח בה' עזרם ומגינם הוא. בית אהרן בטחו בה' עזרם ומגינם הוא. יראי ה' בטחו בה' עזרם ומגינם הוא.

משלי ג ה : בטח אל ה' בכל לבך, ואל בינתך אל תשען. בכל דרכיך דעהו, והוא יישר ארחותיך.

***

חלק ב: פרשנים**זהר :**

תולדות קכג : ...אלא לא יבטח אדם ויאמר, הקב"ה יצילנו, או הקב"ה יעשה לי כך וכך, אלא ישים מבטחו בהקב"ה שיעזור לו (כמו שצריך), כאשר ישתדל במצות התורה וישתדל ללכת בדרך האמת, וכיון שאדם בא לטהר עוזרים אותו בודאי, ובזה יבטח בהקב"ה שהוא יעזור אותו, ויבטח בו ולא ישים מבטחו באחר זולתו, ועל זה כתוב עוז לו בך.

תלמוד בבלי :

מנחות כט ב : כדבעא מיניה רבי יהודה נשיאה מר' אמי, מאי דכתיב בטחו בה' עדי עד כי בי-ה ה' צור עולמים, אמר ליה כל התולה בטחונו בהקב"ה הרי לו מחסה בעולם הזה ולעולם הבא.

ילקוט שמעוני :

ישעיה פרק נ, תעג : דבר אחר מי בכס ירא ה', בשעה שישראל נכנסים לצרה הם אומרים להקב"ה גאל אותנו, והקב"ה אומר להם יש ביניכם ירא שמים, והם אומרים לשעבר בימי משה בימי יהושע בימי דוד בימי שמואל, אבל עכשיו כל שאנו הולכים היא מחשכת לנו והולכת, שנאמר אשר הלך חשכים, אמר להם הקב"ה בטחו בשמי והוא עומד לכם, שנאמר יבטח בשם ה', ולמה, שכל מי שבוטח בשמי אני מצילו, וכן דוד אומר בך ה' חסיתי אל אבושה...

תהלים לז, תשכט : ...וכל הבוטחים בשמו באמת לא יבושו לעולם, וכן הוא אומר ברוך הגבר אשר יבטח בה וגו'.

ספר חסידים:

תתשיד : אם יאמר לך חכם או נכרי או ישראל אכתוב לך קמיע כנגד החן, או שיתקבלו דברך בפני השרים או שתתעשר, לא מבעיא בשבת שאסור לשאתו לפי שמחלל שבת, **אלא אפילו בחול לא ישאנו מפני שבוטח באותן הבלים**, ואומר (משלי ג' ה'): "ואל בינתך אל תישען", וכתוב (דברים י"ח י"ג): "תמים תהיה עם ה' אלקיך", לא יהא לך אותן דברים, אלא תבטח בה' ותפלל לו, אם יעשה רצונך, ואם לאו אין לחשוב אעסוק בדברים אלו, אלא יחשוב שאם היה נגזר היתה תפלתו נשמעת...

רבינו בחיי:

בראשית מא א : "בטח אל ה' בכל לבך, ואל בינתך אל תשען" (משלי ג'). שלמה המלך יזהיר בכתוב הזה על מדת הבטחון, מפני שהיא מעקרי התורה והמצוות. יאמר שיבטח אדם בהקב"ה בכל לבו ולא יבטח ולא ישען על בינתו. והכוונה בזה, **שאם יורהו שכלו ותלמדוהו בינתו לבטוח בעשרו או בכחו וגבורתו, שלא ישען בזה כלל**, [רק שישים כל בטחונו בהקב"ה שהוא משיב חכמים אחר ודעתם יסכל, ואין כל מעשיו ומחשבותיו כלום בלתי אם יגזור ה' יתעלה]...

וידוע כי בטחונו של אדם מתחלק על שמונה חלקים, האחד הוא בתחילת תולדתו בוטח של שדי אמו, מפני שהחלב מזונו וחיותו, וכענין שכתוב (תהלים כ"ב) "מבטיחי על שדי אמי", **והשני** הוא שבוטח אחרי כן על אמו להאכילו מה שיערב לו ולהטעימו המתוק לחכו, וכענין שאמר דוד ע"ה (תהלים קל"א) "אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו"... **השלישי** הוא שבוטח על אביו, כי אחר שיגדל ותפקחנה עיני שכלו מעט יראה כי הוא ואמו תלויים על אביו, ואביו הוא עקר, ואז יתלה בטחונו באביו. **הרביעי** הוא שיבטח על כחו כאשר יגדל יותר וילמד אי זה מלאכה שתהיה באשר יוכל להתפרנס, אז יסיר בטחונו מאביו וישים בטחונו בכחו ותחבולותיו. **החמישי הוא שיבטח בהקב"ה כאשר יגדל יותר ויתחזק שכלו**, ומתוך שיראה שאין כחו ותחבולותיו כלום, ויראה חסרון הבריות ופחיתותם וצרכם הגדול לחסדיו יתעלה, אז יסיר בטחונו אשר היה לו בכחו וישים בטחונו בהקב"ה בענינים שאין בידו כח ותחבולה להפיק אותם, כענין צורך גשמים בזמן הזריעה, או אם ילך בים והים הולך וסוער או במדבר חיות ולסטים, או בישוב והדבר היה בארץ, וכל הענינים האלו וכיוצא בהן שאין לו כח ותחבולה להמלט ישים בטחונו בהקב"ה, ומדרגה זו במדת הבטחון היא טובה, אבל אין לה שלמות, מפני שהוא כענין שאמר הנביא ע"ה (ירמיה ב'): "ובעת רעתם יאמרו קומה והושיענו". **הששי הוא שיבטח בהקב"ה אפילו בדברים שיש לו בהן כח וקצת תחבולה**, כגון מי שאפשר לו להתפרנס בסבת מלאכה כבדה שהיא מיגעת הבר, ומחזיר בטחונו להקב"ה שיפרנסהו בענין שיהיה נקל יותר. **השביעי הוא שיבטח בהקב"ה בכל הסבות כולם**, בין שתהיה הסבה קשה או קלה. **השמיני הוא שיבטח בהקב"ה בכל לבו ולא יתלה מחשבתו לסבה מן הסבות**, רק שירצה במה שהוא רצון הקב"ה, כלומר במה שהוא בריא או חולה, עשיר או עני, חפשי או אסור בבית האסורים. וכיון שרצון הקב"ה שיהיה לו אחד מן המאורעות

והיסורין ההם והוא חפץ לדכאו בהם, **יש לו לחפוף בזה ואין לו לבקש סבה**. כי אם הוא משתדל ומבקש סבה שינצל מן המאורע ההוא שהוא בו, משים חלק אחד מלבו בבטחון אותה סבה, ואיננו בוטח בהקב"ה בטחון שלם בכל לבו, ומי שהוא שלם במדת הבטחון יש עליו לבטוח בהקב"ה בכל לבו שהוא יתעלה בעל הסבות כולן יזמין אליו הסבות כפי מה שיצטרך. כן כתב הרב הגדול החסיד ר' בחיי אבן פקודה בספר חובת הלבבות שחבר.

רבינו יונה:

שערי תשובה ג לב : "כי תצא למלחמה על איביך וראית סוס ורכב וגוי לא תירא מהם" (דברים כ'), הוזהרנו בזה, **שאם יראה האדם כי צרה קרובה תהיה ישועת השם בלבבו ויבטח עליה**, כענין שנאמר (תהלים פ"ה י) "אך קרוב ליראיו ישעו", וכן כתוב (ישעיה נ"א י"ב) "מי את ותראי מאנוש ימות".

מהר"ל:

נתיב הבטחון פרק א : ובפרק ג' דתענית: נחום איש גם זו כל מילתא דהוה סלקא ליה, אמר גם זו לטובה וכו'. וביאור ענין זה, כי בא לומר כמה גדולה מדת הבטחון בו יתברך, כי נחום איש גם זו היתה לו מדת הבטחון, שאף דבר שהיה נראה רע היה בוטח בו יתברך במאמר שיהיה אליו לטוב, וכאשר לקחו ממנו מה שרצה להביא דורון למלך, אמר גם זו לטובה, והניח העפר, כי רצה להראות למלך את אשר עשו וגנבו ממנו, והמלך כעס כי לא האמין כלל שגנבו ממנו, ואחד היועצים שהיה אליהו אמר שראוי לחשוב דבר זה סימן טוב, כי אין מדרך המלך להביא אליו עפר, אלא שהוא סימן למלחמתו. ובודאי היו תולים הסבה שהצליח המלך מעתה במלחמותיו בנחום איש גם זו שהיה מלומד בנסים...

כמה גדולה מדת הבטחון שבוטחים בו יתברך בכל לב, עד שכל הדברים נעשים לו לטובה, כמו שהיה אצל ר' עקיבא ונחום איש גם זו, ואף שרואים וחושבים שכבר אבדה תקותם אל יתיאש, רק יהיו בוטחים בו עדי עד, **וכאשר שם בטחונו בו, אז על השי"ת להציל אותו, לכך נחשב זה מלחמות השי"ת**. ובפרק קמא דגטין: שלח ליה מר עוקבא לר' אליעזר, בני אדם העומדים עלי ובידי למסרם למלכות, מהו. שרטט וכתב ליה, "אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני" וגו'. שלח ליה קא מצערו לי טובא, שלח ליה, "דום לה' והתחולל לו", והוא יפילם לפניך חללים. השכם והערב עליהם לבית המדרש והם כלים מעליהם. פירוש שהוא ישתוק, והשי"ת יעשה מלחמתו, ועל כרחך מפני שהיה משכים ומעריב לבית המדרש, דאם לא כן לא שייך לומר דום, שהקב"ה ילחום מלחמתו, **כי הוא מלחמת ה' מפני שהוא משכים ומעריב לבית המדרש**, והוא אל השי"ת, לכן זו מלחמת ה' בשבילו, ודבר זה רק כשהוא בוטח בו יתברך, אם כן מוסר עצמו אל השי"ת ומשכים ומעריב לבית המדרש, **ובזה הוא חלקו של הקב"ה לגמרי**.

***

חלק ג: מאמרים

מאמר א:

אמונה בה'

"אנכי ה' אלוך גוי" - הדיבר הראשון בעשרת הדברות - אינו רק סיפור שה' הוציא את ישראל ממצרים, אלא גם ציווי להאמין באמונה שלימה שהוא אחד ויחיד ואין עוד מלבדו, הוא בורא העולם ומנהיגו ואין שום מאורע המתרחש בעולם שאינו מאיתו.

אברהם אבינו, ראש המאמינים, נולד להורים עובדי אלילים ולא חונך על ברכי האמונה בה', אבל כשגדל והתעמק בדעתו הבין והכיר בה' אחד המנהיג את העולם. ממנו עברה האמונה בירושה ב'ג'נים' הטבעיים של צאצאיו לדורי דורות, שכל יהודי ויהודי מעצם טבעו מאמין בה' - "ישראל מאמינים בני מאמינים", **גם מי שלא יתבונן בשכלו בפלאי הבריאה וכו', מאמין בעמקי לבו בה';**

וציווי התורה "אנכי ה' אלוך" הוא שלא נסתפק באמונה הטבעית הקיימת בלבנו, אלא נעסוק בה בתמידיות ונעורר אותה על-ידי מחשבה והתבוננות. וככל שנרבה לעסוק להתבונן ולעסוק באמונה - כך נוסיף לעורר וללבות אותה, עד שנחוש אותה בחיי היום יום בכל עת ובכל שעה.

בטחון בה'

מתוך האמונה בא-ל אחד צומחת המידה המופלאה של הביטחון הגמור בו: כשמאמינים שהוא מנהיג ומנהל את העולם וכל דבר קטן כגדול, אינו מקרי ואינו נקבע ברצון הנבראים או בחוקי הטבע, אלא הוא מכוון ומנווט מאת ה', או אז בוטחים בו, שיעשה את הטוב והנכון עבורנו.

ניסיונות ובלבולים רבים - טרדות וקשיי הפרנסה, בעיות בריאות, סכנות ופחדים וכו' - מפריעים לביטחון בה', אבל המאמין באמת האלוקית מתעלם מכל אלו, ובוטח בו בצורה מוחלטת, מתוך הבנה שה' הוא הבעל-הבית האמיתי על העולם, וברצותו יתבטלו כל האויבים וימלאו משאלות לבנו לטובה.

כמה מאושר אדם הבוטח בה', הוא מקבל כל מאורע והתרחשות בשמחה וטוב לבב, בשלווה ומנוחת נפש, כי הוא משליך יהבו על ה' באמונה שלימה שהכל מאתו יתברך והוא בטוח שכל מה שמתרחש סביבו עושה ה' לטובתו. לאדם הבוטח אין טרדות ודאגות ממה יתפרנס מחר, כי אפילו שאינו מוצא סיכוי טבעי לפרנסתו - הוא בוטח בה', כדברי התניא: "לבו בטוח בה', כי חפץ חסד הוא וחנון ורחום .. בלי שום ספק".

ביטחון אמיתי הוא כשסומכים אך ורק על ה' ולא על כוחו ועוצם ידו, שכלו ותבונתו, שלו או של חברו, ככתוב "השלך על ה' יהבך", שלא להישען על שום דבר בעולם אלא רק על ה', רק כך מקיימים בשלמות את הדיבר הראשון בעשרת הדברות - "אנכי ה' אלוך גוי".

בין אמונה לבטחון למרות הדמיון בין 'אמונה' ל'בטחון' הם אינם דבר אחד, אלא שני דברים - הנה ההבדלים הבסיסיים ביניהם:

1) אמונה אינה תקווה שיהיה טוב, אלא הכרה שכל מה שמתרחש זה מאת ה', אבל אין הכרח שהכל יהיה טוב - אולי ה' רוצה להעניש ולעשות רע; אבל בטחון זה וודאות שיהיה טוב, סומכים

בה' שיתן חיים טובים ומאושרים, בריאות, משפחה וכו'. **על האדם הבוטח שרויה אווירת מרגוע ושלוות נפש אמיתית ופנימית, משום שאין לו שום דאגות ופחדים, בכל מצב הוא בוטח בה' שיעשה את הטוב עבורו.**

2) האדם המאמין יכול לחטוא נגד רצון ה', כמו שאמרו חז"ל שגנב בעת שהוא גונב, הוא מאמין בה' ומתפלל אליו שיסייע בידו להצליח במעשה הגניבה שהוא חטא נגד רצון ה'; אבל האדם הבוטח בה' באמת, וודאי שלא יגנוב ויעבור נגד רצון ה', **שכן הוא בטוח שה' ישלח לו פרנסה די צורכו ואינו צריך לחטוא בגניבה.**

3) אמונה היא דבר תמידי, בכל עת ובכל שעה, ביום ובלילה, מאמינים ומכירים באמת האלוקית; אבל מדת הביטחון מתגלית בעיקר בשעת מצוקה - בשעה שנקלעים לצרה שאין דרך טבעית להיחלץ ממנה, או אז אינו מתיאש ומאבד תקווה, והוא בוטח בה', ככתוב "מאין יבוא עזרי? עזרי מעם ה'".

"תחשוב טוב - יהיה טוב"

לכאורה ניתן לשאול מדוע לאדם הבוטח בה' יש מנוחת נפש, אולי משמים גזרו על האדם עונש בשל חטאיו ומעשיו הלא טובים, ומאין ביטחונו שיהיה לו טוב? **כי לבטחון כוח השפעה נשגב ביותר, אפילו לשנות ולהפוך את הגזירות הרעות שנגזרו משמים:**

בזכות הביטחון האמיתי והמוחלט בה', שהאדם משליך את כל ייבו בה' והוא בטוח שה' ייטיב עמו בטוב הנראה והנגלה ואין לו שום דאגות ופחדים - **הרי עצם הביטחון ממשיך עליו שפע ברכות וכוחות להגן עליו ולהיטיב עמו בכל המצטרך, ובלשון חכמים: אף אם אינו ראוי מצד עצמו לטוב - מדרך הביטחון להמשיך חסד חינם על הבוטחים בה', אף שהצרה היתה ראויה לבוא עליו בגין מעשיו.**

מאמר ב

מעלת הבטחון

על הפסוק (דברים יא, בו) ראה אנכי נותן לפניכם היום וגו'. מצאתי מסופר, פעם אחת הלך בעל מחבר ספר אילנא דחיי יחד עם הצדיק רבי יצחק מוורקא זיע"א לצדיק נסתר אחד, ושם התחילו לפרש כל אחד כפי דרכו את הפסוק ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. ולאחר שכל אחד אמר את פירושו אמר אותו צדיק נסתר פשוט על הפסוק ראה אנכי, שכל אדם יראה את עצמו, ע"כ.

וחשבתי להסביר את דבריו הקדושים. כאשר האדם רואה ומבטל את האנוכיות שלו שאין בה ממשות אז מיד ירגיש את רוממות האל שאמר (שמות ב, ב) אנכי ה' אלוקיך, ואין לך ברכה גדולה מזו שהאדם מרגיש ורואה שהוא אפס אפסים שאין בו ממש והוא רק עקב, וכפי שמרומז בפרשה הקודמת: והיה עקב תשמעון. רק בה' יתברך כלומר, אם אתם בבחינת עקב, אזי תשמעון, ועל האדם תמיד לראות את עצמו שהוא עוד עומד רחוק ממילוי התפקיד שהטיל עליו הקב"ה ועליו

להמשיך לעמול בתורה וביראת שמים, ועליו להרגיש שאין לו מזכויות עצמו כלום אלא הכל מכח אנכי ה' אלוקיך .

לא כן כאשר האדם אינו רואה את העקב ורק רואה את עצמו ואומר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה (דברים ח, יז), כלומר, שבזכות עצמו מגיעים לו כל הטובות הרי אין לך קללה גדולה מזו, שהרי לאחר כל הטובות שיתנו לו בעולם הזה לא ישאר לו כלום לעולם הבא מכיון שאת הכל אכל בעולם הזה בדרשו את כל הטובות עבור התנהגותו הטובה ולא מטעם מתנת חנים .

ובאמת ישנם הרבה אנשים שטוענים שאינם רואים ברכה במעשה ידיהם ואף שמרויחים הרבה כסף, ומצד שני ישנם אנשים שמרויחים רק מעט כסף, ורואים ממש ברכה במעט שהם מרויחים, ולא זו בלבד אלא הם עוד שבעים מכך .

ונראה, שאדם שתולה את הצלחתו בזכות עצמו ועל כל טובה הבאה לו מן השמים מרגיש שזה מגיע לו, הרי שבכך גורם שהברכה נהפכת לקללה ומפסיד הרבה שאינו רואה כל ברכה במעשה ידיו, ולא עוד אלא שמנכים לו מזכויותיו. **לא כן אלו שיש להם תמיד בטחון בה' יתברך, הם רואים תמיד ברכה אף במעט שהם מרויחים ואף אם אינם מרויחים כלום בכל זאת שורה עליהם ברכה, ושכרם גדול לעולם הבא וממשיכים לגדול וללכת מחיל אל חיל .**

[ואף גם, לפעמים רואים בחור ישיבה שכאשר בא לביתו לחופשה, הנה בימים הראשונים הוא מרגיש את עצמו די חזק לעמוד מול כל הנסיונות, וסומך הרבה על כוחותיו שהשיג בישיבה, ורוצה עכשיו לפעול ולהשתמש בהם ואכן הוא מחזיק מעמד רק כמה ימים. עד שמתרגל לחיי הבית, ובמשך הזמן יורד ירידה פלאית להיות אחד כמותם עד שנשכח ממנו שפעם היה בישיבה. ואכן לאחר כזאת חופשה יהא קשה לו לחזור לישיבה, ואף כאשר ילך לישיבה יעברו הרבה ימים עד שיתרגל לחיי היום יום של הישיבה וירגיש בהתחלה הרבה צער .

לא כן, כאשר הבחור ממשיך לשאוב את כוחותיו בהיותו בחופשה בזכות רבותיו ובזכות הישיבה ולא בזכות עצמו, הרי אף בעת החופשה ירגיש שהוא תמיד קשור עם המעיין החי, וימשיך לחיות ממש כפי שהיה בישיבה ולא יבטל מתלמודו .

ולהיפך, יחכה בכליון עינים מתי כבר יזכה לחזור לישיבה והחופש נדמה לו כגהינום, מכיון שמרגיש בזמן שמנותק מן התורה כאילו ניתק עצמו מן החיים הנצחיים. בחור כזה לא זו בלבד שלא ירד בזמן חופשתו אלא יעלה עוד מעלה מעלה ויזכה לעשות חיל בלימודיו .

וכבר מסופר, ששאלו את רבי מאיר שפירא מלובלין זיע"א מדוע כתב על בנין הישיבה "לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם" (תהילים לד, יב), והרי אם הוא רוצה שיבואו בחורים ללמוד בישיבה היה צריך לכתוב "בואו בנים שמעו לי". ענה להם על כך, שכאשר נמצאים בישיבה אז אין זו רבותא כל כך לשבת וללמוד, ועיקר הנסיון הוא כאשר כל אחד הולך לדרכו ועוזב את הישיבה, גם אז לשמוע בקול ה' וללמוד תורה. זהו מה שרמזו להם דוד המלך ע"ה "לכו בנים" כלומר כאשר תלכו גם אז תמשיכו לשמוע לי ואז תהיו יראי שמים אמיתיים .

ובאמת עלינו לדעת שכל סטיה קלה שבקלים מהתורה יכולה לדרדר את האדם עד כדי כך שישכח כל לימודו. וכפי שמצינו שחז"ל מספרים (שבתקמז): רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם אימשיך בתרייהו,

איעקר תלמודיה. ורש"י ז"ל במקום אומר: שנמשך אחר היין והרחיצה ונעקר תלמודו ושכחו. כי הדר אתא קם למיקרי בספרא בעא למיקרא החדש הזה לכם אמר החרש היה לבס, ע"כ.

ולכאורה דבר זה פלא. איך יתכן שרבי אלעזר בן ערך שעליו אמר רבו(אבות ב, יב) אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזניים ורבי אלעזר בן ערך בכף שניה מכריע את כולם ישכח פתאום את כל תלמודו. ולא עוד, אלא שילך למקום מים היפים ויחפוץ בנופש. ולפי הנ"ל מובן היטב, שכן רבי אלעזר סמך על עצמו ועל כוחו, שאף בעיר שיש בה גנים ומעיינות יוכל להתגבר על היצר הרע, בפרט עכשיו שהגיע לשלימות ממה יש לו לפחד ובה טעה שדוקא בגלל שסמך על עצמו ועל תורתו שכחה, מכיון שבעיר גדולה יש בה גם יצר הרע גדול ואז העבודה גדולה הרבה יותר. וכדי להתגבר עליו, עליו לעשות סייגים וגדרים וחומרות לעצמו כדי להנצל מידי יצר הרע.

קצ"ר האומ"ר: ראה אנכי פירושו לראות את עצמו, ולידע באיזה מצב הוא, ולהשתדל יותר, דאם לא כן יפול מטה ועוד ינכו לו מזכויותיו. וזה כאותו בחור ישיבה שבא הביתה וחושב שמתעלה אבל לפתע נופל, כי מרגיש בעצמו גאווה, ואותו בחור שגם בביתו חושב על הישיבה ותמיד חסר לו ורוצה עוד בעבודת ה' - הוא אכן מתעלה. וזהו שכתב מהר"ם מלובלין על הישיבה את הפסוק לכו בנים שגם מתי שהולכים מהישיבה לזכור את התורה ואת דרך ה', דאם לא כן עלול ליפול, וכדמצינו אצל ר"א בן ערך ששכח תלמודו כי סמך על יכולתו.]

***

חלק ד: סיפורים

א: לבטוח בה' גם בדבר שכבר קיים ברשותינו

בזוהר הקדוש מסופר על רבי ייסא, אחד מחבורתו הקדושה של רשב"י, שהיה נוהג להתפלל לה' בדרך מיוחדת: לאחר שהביא מזון לביתו לפני שהכין סעודתו, התפלל לה' שיתן לו מזון ואז המתין שעה אחת ואמר על אותו מזון שהכין מראש: "הנה המזון שקיבלתי מאת ה'" ורק אז ניגש להכין סעודתו. והזוהר משבח הנהגתו זו של רבי ייסא ומליץ עליה את הכתוב בתהילים "רוצה ה' את .. המיחלים לחסדו", "הם המצפים ומחכים כל יום ויום ומבקשים מזונותיהם מאת ה'".

ולכאורה הנהגתו תמוהה מאוד: הלא המזון היה בידו כבר לפני התפילה, אם-כן איזה משמעות יש לתפילתו והמתנתו, דבר הנראה כמשחק, ומדוע לפי הזוהר זו דרך מופלאה ונשגבת בביטחון בה'?

כי בדרך-כלל מתי נזקקים למדת הביטחון רק כשחסר משהו, או כשיש קושי או מחלה שלא מצליחים לגבור עליה בדרך הטבע, או אז מעוררים את הביטחון בה' השליט בטבע, שברצותו יתן את כל צרכינו ויסיר את כל המניעות והעיכובים וירפא מכל החולאים, אבל דבר שאותו משיגים בדרך הטבע, כמו אדם צמא העומד ליד מעין מים, שבקלות יכול למלאות כוסו במים ולהרוות צמאונו - אינו נזקק לביטחון בה' שיצליח במעשיו;

"בטחון"

אולם רבי ייסא הרגיש אחרת: גם דבר שהשיג בדרכי הטבע ואפילו דבר שכבר נמצא ברשותו, הוא האמין והפעיל את הביטחון בה'. לכן כשרצה לאכול מזון שכבר מצוי בביתו, ביקש מה', והמתין שעה עד שה' יתן לו, וכך סעד לבו מתוך תחושה שאינו אוכל את האוכל שלו, אלא את האוכל שה' נתן לו עכשיו! זו דרגה מופלאה בבטחון בה' להחשיב גם פעולה והשגה של דבר בדרך טבעי, כנתינה מאת ה'!